

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

18. detsember 2019*

Eelotsusetaotlus – Intellektuaalomand – Intellektuaalomandi õiguste järgimine – Direktiiv 2004/48/EÜ – Arvutiprogrammide õiguskaitse – Direktiiv 2009/24/EÜ – Tarkvara litsentsileping – Arvutiprogrammi lähtekoodi lubamatu ja litsentsilepingut rikkuv muutmine litsentsisaaja poolt – Tarkvara autori poolt litsentsisaaja vastu esitatud hagi autoriõiguse rikkumise tõttu – Kohaldatava vastutuskorra laad

Kohtuasjas C-666/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour d'appel de Paris' (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) 16. oktoobri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. oktoobril 2018, menetluses

IT Development SAS

versus

Free Mobile SAS,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president E. Regan, kohtunikud I. Jarukaitis (ettekandja), E. Juhász, M. Ilesič ja C. Lycourgos,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- IT Development SAS, esindaja: *avocat* B. Lamon,
- Free Mobile SAS, esindaja: *avocat* J. Fréneaux,
- Prantsuse valitsus, esindajad: R. Coesme ning A.-L. Desjonquères ja A. Daniel,
- Euroopa Komisjon, esindajad: É. Gippini Fournier ja S. L. Kaléda ning J. Samnadda,

olles 12. septembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT 2004, L 157, lk 45; eriväljaanne 17/02, lk 32) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (ELT 2009, L 111, lk 16) artiklit 4.
- 2 Taotlus esitati IT Development SASi ja Free Mobile SASi vahelises kohtuvaidluses tarkvara autoriõiguse väidetava rikkumise ja sellest tekkinud kahju üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2004/48

- 3 Direktiivi 2004/48 põhjendustes 10, 13 ja 15 on märgitud järgmist:
  - „(10) Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide seadustikke, et tagada siseturul kõrge, võrdväärne ning ühetaoline kaitsetase.
  - [...]
  - (13) Käesoleva direktiivi rakendusvaldkond tuleb defineerida võimalikult laialt, et see kataks kõik intellektuaalomandi õigused, mis hõlmavad [liidu] selle valdkonna sätteid ja/või vastavate liikmesriikide siseriiklikke seadusi. [...]
  - [...]
  - (15) Käesolev direktiiv ei mõjuta intellektuaalomandi materiaalõigust [...].“
- 4 Direktiivi objekti määratlev artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:
  - „Käesolev direktiiv käsitleb intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks vajalikke meetmeid, menetlusi ja õiguskaitsevahendeid. [...].“
- 5 Direktiivi artiklis 2 „Reguleerimisala“ on sätestatud:
  - „1. Ilma et see piiraks meetmete kohaldamist, mida kohaldatakse või võidakse kohaldada [liidus] või siseriiklikes õigusaktides kuni selleni, et need meetmed soosivad enam õiguste valdajaid, kehtivad käesolevas direktiivis sätestatud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid kooskõlas artikliga 3 mis tahes intellektuaalomandi õiguste rikkumise kohta, nagu on sätestatud [liidu] õigusaktides ja/või vastava liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.
  - [...]
3. Käesolev direktiiv ei mõjuta:
  - a) [liidu] sätteid intellektuaalomandi materiaalõiguse [...] kohta [...].“

6 Direktiivi 2004/48 artiklis 3 „Üldised kohustused“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid sätestavad vajalikud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid käesolevas direktiivis kirjeldatud intellektuaalomandi õiguste jõustamise tagamiseks. Menetlused, protseduurid ja õiguskaitsevahendid on õiglased ega ole asjatult keerulised või kulukad ega sisalda põhjendamatu ajalisi piiranguid ega põhjendamatu viivitusi.

2. Meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning neid rakendatakse viisil, mis võimaldab vältida tõkete loomist seaduslikule kaubandusele ja ette näha kaitsemeetmeid nende kuritarvitamise vastu.“

7 Direktiivi artikkel 4 „Isikud, kellel on õigus taotleda meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamist“ on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tunnistavad käesolevas peatükis isikutena, kellel on õigus nõuda meetmete, protseduuride ja õiguskaitsevahendite kohaldamist:

a) intellektuaalomandi õiguste valdajaid kooskõlas kohaldatavate seadustega;

[...]“.

Direktiiv 2009/24

8 Direktiivi 2009/24 põhjenduses 15 on märgitud:

„Arvutiprogrammi koodi kuju loata reprodutseerimise, tõlkimise, kohandamise või muutmise puhul on tegemist autori ainuõiguste rikkumisega. [...]“.

9 Direktiivi 2009/24 artiklis 1, mis määratleb selle direktiivi eesmärgi, on lõikes 1 sätestatud:

„Vastavalt käesoleva direktiivi sätetele kaitsevad liikmesriigid arvutiprogramme autoriõigusega kui kirjandusteoseid Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni tähenduses. [...]“.

10 Selle direktiivi artiklis 4 „Piiratud toimingud“ on sätestatud:

„1. Arvestades artiklite 5 ja 6 sätteid, hõlmavad õiguste omaniku ainuõigused artikli 2 tähenduses õigust teostada või keelata järgmisi toiminguid:

[...]

b) arvutiprogrammide tõlkimine, kohandamine, korrastamine või muul moel muutmine ja nende toimingute tulemuste reprodutseerimine, ilma et see piiraks programmi muutva isiku õigusi;

[...]“.

11 Nimetatud direktiivi artikli 5 „Erandid piiratud toimingutest“ lõikes 1 on sätestatud:

„Konkreetsete lepingutingimuste puudumisel ei ole artikli 4 lõike 1 punktides a ja b osutatud toiminguteks vaja õiguste omaniku luba, kui sellised toimingud on vajalikud selleks, et arvutiprogrammi õiguspäraselt omandanud isik saaks seda vastavalt selle otstarbele kasutada, kaasa arvatud selle vigade parandamiseks.“

- 12 Direktiivi artikli 8 esimese lõigu järgi ei piira selle direktiivi sätteid muude õigusaktide sätete, näiteks lepinguõigust käsitlevate sätete kohaldamist.

Prantsuse õigus

- 13 Intellektuaalomandi seadustiku (*code de la propriété intellectuelle*) artiklis L. 112-2 on sätestatud:

„Käesoleva seadustiku tähenduses käsitatakse loometeosena muu hulgas:

[...]

13° tarkvara, sh selle väljatöötamist ettevalmistav materjali;

[...]“.

- 14 Sama seadustiku artiklis L. 122-6 on märgitud:

„Kui artikli L 122-6-1 sätetest ei tulene teisiti, hõlmab autorile kuuluv õigus tarkvara kasutada õigust teostada ja lubada järgmisi toiminguid:

1° tarkvara alaline või ajutine reprodutseerimine [...];

2° tarkvara tõlkimine, kohandamine, korrastamine või muul moel muutmine ja nende toimingute tulemusel saadava tarkvara reprodutseerimine;

[...]“.

- 15 Sama seadustiku artiklis L 122-6-1 on sätestatud:

„I Artikli L 122-6 punktides 1 ja 2 sätestatud toiminguteks ei ole vaja autori luba, kui sellised toimingud on vajalikud selleks, et tarkvara kasutamise õigust omav isik saaks seda vastavalt selle otstarbele kasutada, kaasa arvatud selle vigade parandamiseks.

Autor võib siiski endale lepingu alusel jätta vigade parandamise õiguse ja õiguse kindlaks määrata üksikasjalikud tingimused, mida kohaldatakse artikli L 122-6 punktides 1 ja 2 sätestatud toimingutele, mis on vajalikud selleks, et tarkvara kasutamise õigust omav isik saaks seda vastavalt selle otstarbele kasutada.

[...]“.

- 16 Sama seadustiku artikli L. 335-3 teine lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Tarkvara autoril oleva, artiklis L 122-6 määratletud mis tahes õiguse rikkumine on samuti autoriõiguse rikkumine.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 17 25. augusti 2010. aasta lepingu alusel, mida muudeti 1. aprillil 2012 sõlmitud lisaga, andis IT Development Free Mobile'ile, kes on Prantsuse turul mobiilsidepakette pakkuv mobiilsideoperaator, litsentsi ja sõlmis hoolduslepingu arvutiprogrammi ClickOnSite jaoks, mis on tsentraliseeritud

projekti halduse tarkvara, kantud eesmärgist võimaldada Free Mobile'il korraldada ja reaalajas jälgida kõikide tema mobiilsideantennide kasutamist tema meeskondade ja tehnilisi teenuseid osutavate väliste teenusepakkujate poolt.

- 18 IT Development esitas 18. juunil 2015 Free Mobile'i vastu hagi tribunal de grande instance de Paris'le (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) tarkvara ClickOnSite autoriõiguse rikkumise tõttu, nõudes talle tekitatud kahju hüvitamist. Kõnealune äriühing heitis Free Mobile'ile ette tarkvara muutmist, eelkõige uute andmesisestusvormide lisamise läbi. Peale selle, et muudatused olid IT Developmenti sõnul suured, tugines ta muu hulgas – selleks, et näidata, et Free Mobile'il ei ole õigust niisuguseid muudatusi teha – litsentsilepingu punktile 6 „Litsentsi ulatus“, mille järgi on kliendil sisuliselt sõnaselgelt keelatud programmi tarkvara otseselt või kaudselt reprodutseerida, dekompileerida ja/või pöördprojekteerida; samuti on keelatud programmi muuta, parandada, kohandada, luua teiseseid ja täiendavaid teoseid, mis otse või kaudselt sellel programmil põhinevad.
- 19 Free Mobile esitas vastuhagi menetluse kuritarvitamise tõttu ja väitis, et IT Developmenti nõuded on vastuvõetamatud ja põhjendamatud.
- 20 Tribunal de grande instance de Paris (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) tunnistas 6. jaanuari 2017. aasta otsusega vastuvõetamatuks IT Developmenti nõuded, mis rajanesid Free Mobile'i lepinguvälisel vastutusel ning jättis rahuldamata viimase esitatud kahjuhüvitusnõude menetluse kuritarvitamise eest ja mõistis kohtukulud välja IT Developmentilt. See kohus asus seisukohale, et intellektuaalomandi valdkonnas eksisteerib kaks eraldiseisvat vastutuse korda, üks lepinguväline – juhuks, kui on rikutud tarkvara autori kasutusõigusi, nii nagu need tulenevad seadusest, ja teine lepinguline – juhuks, kui on rikutud autoril lepingu alusel olevaid õigusi, ja et käesolevas kohtuasjas oli Free Mobile'ile selgelt ette heidetud lepinguliste kohustuste täitmata jätmist, mille kohta oli esitatud lepingujärgse vastutuse tuvastamise hagi, mitte aga tarkvara autoriõiguse lepinguvälise rikkumise hagi.
- 21 IT Development esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Cour d'appel de Paris'le (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa), paludes viimasel esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus; tühistada esimese astme kohtu otsus ja tunnistada tema esitatud autoriõiguse rikkumise tuvastamise hagi vastuvõetavaks. Samuti palub see äriühing tunnistada, et muudatused, mille Free Mobile tarkvarasse tegi, rikuvad autoriõigusi; mõista Free Mobile'ilt tekitatud kahju hüvitamiseks välja 1 440 000 eurot ja teise võimalusena kohustada Free Mobile'i tasuma talle tekitatud kahju hüvitamiseks lepingulisel alusel 840 000 eurot. Lisaks palub IT Development igal juhul sunniraha ähvardusel keelata Free Mobile'il ja tema alltöövõtjal – äriühingul Coraso, tarkvara kasutada ja sellest andmeid eraldada ning neid taaskasutada.
- 22 Free Mobile palub Cour d'appel de Paris'l (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) muu hulgas jätta esimese astme kohtu otsused muutmata, kohustada IT Developmenti tasuma talle 50 000 eurot menetluse kuritarvitamise tõttu tekkinud kahju hüvitamiseks ja tunnistada kõik IT Developmenti nõuded vastuvõetamatuks ja igal juhul ka põhjendamatuks.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Prantsuse õiguses põhineb tsiviilõiguslik vastutus kumuleerimise keelu põhimõttel, mis tähendab ühelt poolt, et esiteks ei või ükski isik tugineda teise vastu samade tegude osas nii lepingulisele kui ka lepinguvälisele vastutusele, ja et teiseks jäetakse lepinguväline vastutus kõrvale lepingulise vastutuse kasuks, kui need isikud on seotud kehtiva lepinguga ja kui ühele neist tekkinud kahju tuleneb mõne lepingulise kohustuse täitmata jätmisest või nõuetele mittevastavast täitmisest. Veel märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Prantsuse õiguses loetakse autoriõiguse rikkumine, mis oli algselt kvalifitseeritud süüteoaks, lepinguvälise vastutuse alla kuuluvaks, ent samas ei ole Prantsuse õiguses ühtki sätet, mille järgi saaks autoriõiguse rikkumine esineda ainult siis, kui pooled on omavahel lepinguliselt seotud. Sellega seoses saab näiteks patendi- ja kaubamärgivaldkonnas esitada autoriõiguse rikkumise hagi litsentsisaaja vastu, kes on ületanud oma lepingu piire.

- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob siiski esile, et direktiivi 2004/48 artikkel 2, mis piiritleb selle direktiivi reguleerimisala, sätestab üldiselt, et selles direktiivis sätestatud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid kehtivad mis tahes intellektuaalomandi õiguste rikkumise kohta, tegemata vahet, kas see rikkumine tuleneb lepingu täitmata jätmisest või mitte.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas asjaolu, et tarkvara litsentsisaaja ei järgi tarkvaralitsentsilepingu tingimusi (prooviaja möödumine, lubatud kasutajate arvu või muu mõõteühiku ületamine, nagu protsessorite arv, mida võib kasutada tarkvara juhiste järgimiseks, või tarkvara lähtekoodi muutmine, kui litsentsiga on see õigus jäetud algselt autoriõiguse omajale), kujutab endast

- tarkvara autoriõiguse omajale [direktiivi 2009/24] artikliga 4 tagatud õiguste rikkumist ([direktiivi 2004/48] tähenduses);
- või võib sellele kohaldada erinevat õiguslikku regulatsiooni, näiteks üldise õiguse kohast lepingulise vastutuse regulatsiooni?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 26 Esmalt tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelise koostöö raames on Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel poolelioleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (28. juuni 2018. aasta kohtuotsus Crespo Rey, C-2/17, EU:C:2018:511, punkt 40, ning 26. septembri 2019. aasta kohtuotsus UTEP 2006., C-600/18, EU:C:2019:784, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Kõnesoleval juhtumil tuleneb Euroopa Kohtule esitatud olevast toimikust, et põhikohtuasjas kõne all olev probleemistik puudutab kumuleerimise keelu põhimõtte rakendamist – põhimõtte, mille alusel tuleb lepinguväline vastutus kõrvale jätta, kui hagi, näiteks nagu põhikohtuasjas kõne all olev, rajaneb lepinguliste kohustuste väidetaval rikkumisel, mitte lepinguvälisel autoriõiguse rikkumisel.
- 28 Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdes, tähendab see prantsuse õiguse põhimõtte, et esiteks ei või ükski isik tugineda teise vastu samade tegude osas nii lepingulisele kui ka lepinguvälisele vastutusele, ja et teiseks jäetakse lepinguväline vastutus kõrvale lepingulise vastutuse kasuks, kui need isikud on seotud kehtiva lepinguga ja kui ühele neist tekkinud kahju tuleneb mõne lepingulise kohustuse täitmata jätmisest või nõuetele mittevastavast täitmisest.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõi samuti välja, et autoriõiguse rikkumine on Prantsuse õiguses kvalifitseeritav süüteks ja kuulub harilikult lepinguvälise vastutuse, mitte lepingu täitmata jätmise alla. Lisaks märgib prantsuse valitsus oma kirjalikes seisukohtades, et termin „contrefaçon“ on prantsuse õiguskeele vaste direktiivis 2004/48 kasutatud väljendile „autoriõiguse rikkumine“, nii et Prantsuse õigusnormidega autoriõiguse rikkumise tuvastamise hagi kohta on see direktiiv üle võetud.
- 30 Eelnevalt esitatut arvesse võttes tuleb asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega sisuliselt selgitada, kas direktiive 2004/48 ja 2009/24 tuleb tõlgendada nii, et kui on rikutud arvutiprogrammi litsentsilepingu tingimust, mis käsitleb selle programmi autoriõiguse omajal olevaid intellektuaalomandi õigusi, siis see on käsitatav „autoriõiguse rikkumisena“ direktiivi 2004/48 mõttes ja et seega peab nimetatud autoriõiguse omaja saama kasutada viimati nimetatud direktiivis ette nähtud tagatise, sõltumata riigisisese õiguse järgi kohaldamisele kuuluvast vastutuse korrast.

- 31 Olgu märgitud, et eelotsusetaotluse esitanud kohus loetleb esitatud küsimuses üles mitu tarkvara litsentsilepingu rikkumise võimalikku viisi, muu hulgas see, kui litsentsisaaja laseb mööda prooviaja, ületab lubatud kasutajate arvu või muud mõõteühikut, nagu protsessorite arv, mida võib kasutada tarkvara juhiste järgimiseks või muudab tarkvara lähtekoodi, kui litsentsiga on see õigus jäetud algele autoriõiguse omajale. Põhikohtuasjas on aga kõne all ainult esimene juhtum, nii et käesoleval juhul tuleb käsitleda ainult seda.
- 32 Mis puudutab direktiivi 2009/24, mis sätestab arvutiprogrammide autorite materiaalõigused, siis olgu öeldud, et selle direktiivi artikli 1 kohaselt on liikmesriigid kohustatud kaitsma arvutiprogramme autoriõigusega kui kirjandusteoseid. Sama direktiivi artiklis 4 on ette nähtud, et arvutiprogrammi õiguste omaja ainuõigused, mida liikmesriikidel kaitsta tuleb, hõlmavad – kui direktiivis ette nähtud mõningad erandid välja arvata – muu hulgas õigust kas arvutiprogramme tõlkida, kohandada, korrastada või muul moel muuta või anda nimetatud tegevusteks luba. Keeld tarkvara lähtekoodi muuta kuulub seega arvutiprogrammi autoriõiguse omaja nende õiguste hulka, mille kaitse näeb ette direktiiv 2009/24. Olgu lisatud, et selle direktiivi artikli 3 järgi tagatakse kaitse kõigile füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kellel on selleks õigus kirjandusteoste suhtes kohaldatavate riigisiseste autoriõigusaktide alusel.
- 33 Eelnevalt esitatust järeldub, et direktiiv 2009/24 ei pane arvutiprogrammi autoriõiguse omaja õiguste kaitset sõltuma küsimusest, kas nende õiguste väidetav rikkumine on litsentsilepingu rikkumine või mitte.
- 34 Sellega seoses olgu märgitud, et nimetatud direktiivi põhjenduses 15 on üksnes välja toodud, et arvutiprogrammi koodi kuju loata kohandamise või muutmise puhul on tegemist „autori ainuõiguste rikkumisega“, täpsustamata, kas niisugune riive on lepinguline või muud laadi.
- 35 Mis puudutab direktiivi 2004/48, siis on selles ette nähtud, nagu ilmneb nii põhjendustest 10 ja 15 kui ka artiklist 1, meetmed, menetlused ja õiguskaitsvahendid, mis on vajalikud, et tagada intellektuaalomandi õiguste jõustamine; see hõlmab ka direktiivi 2009/24 alla kuuluvaid õigusi.
- 36 Direktiivi 2004/48 artikli 2 lõike 1 järgi kohaldatakse seda „mis tahes intellektuaalomandi õiguste rikkumise“ suhtes. Selle sätte sõnastusest, eelkõige väljendist „mis tahes“, ilmneb, et seda direktiivi tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ka rikkumisi, mis tulenevad intellektuaalomandi õiguse, sh arvutiprogrammi autoril oleva intellektuaalomandi õiguse kasutamist käsitleva lepingutingimuse täitmata jätmisest.
- 37 Niisugune tõdemus leiab kinnitust nii direktiivi 2004/48 eesmärkidest kui ka kontekstist, millesse paigutub selle direktiivi artikli 2 lõige 1 ja mida tuleb vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale selle sätte tõlgendamisel arvesse võtta (vt selle kohta 26. mai 2016. aasta kohtuotsus *Envirotec Denmark*, C-550/14, EU:C:2016:354, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Mis esiteks puudutab direktiivi 2004/48 eesmärki, siis ilmneb selle direktiivi põhjendustest 10 ja 13 vastavalt, et direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide seadustikke, et tagada siseturul kõrge, võrdväärne ning ühetaoline intellektuaalomandi kaitsetase ning et selle direktiivi rakendusvaldkond tuleb defineerida võimalikult laialt, et see kataks kõik intellektuaalomandi õigused, mis hõlmavad ühenduse selle valdkonna sätteid ja/või vastavate liikmesriikide riigisiseseid seadusi.
- 39 Ka on Euroopa Kohus otsustanud, et direktiivi 2004/48 eesmärk on see, et liikmesriigid tagaksid, muu hulgas infoühiskonnas, intellektuaalomandi tõhusa kaitse (vt selle kohta 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *L'Oréal jt*, C-324/09, EU:C:2011:474, punkt 131).
- 40 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb samuti, et nimetatud direktiivi sätted on mõeldud reguleerima neid intellektuaalomandi aspekte, mis on lahutamatu seotud esiteks nende õiguste maksmapanemisega ja teiseks nende õiguste rikkumisega, nähes olemasolevate intellektuaalomandi õiguste rikkumiste

ennetamiseks, tõkestamiseks või heastamiseks ette kohustuse kehtestada tõhusad õiguskaitsevahendid (vt selle kohta 10. aprilli 2014. aasta kohtuotsus ACI Adam jt, C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 41 Mis järgmiseks puudutab direktiivi 2004/48 artikli 2 lõike 1 konteksti, siis on selle direktiivi artiklis 4 sätestatud, et kõigil intellektuaalomandi õiguste valdajail on õigus taotleda meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamist kooskõlas kohaldatavate seadustega. Niisuguse taotluse esitamise võimalust ei ole allutatud ühelegi piirangule, mis puudutaks nende õiguste rikkumise allikat, tulenev see siis lepingu rikkumisest või muust rikkumisest.
- 42 Eelnevalt esitatud arvesse võttes tuleb tõdeda, et arvutiprogrammi autoril selle programmi suhtes olevaid intellektuaalomandi õigusi käsitleva litsentsilepingu tingimuse rikkumine kuulub mõiste „autoriõiguse rikkumine“ alla direktiivi 2004/48 tähenduses, ning et seega peab nende õiguste omaja saama kasutada selles direktiivis ette nähtud tagatise.
- 43 Samas, ehkki direktiiviga 2004/48 on soovitud kehtestada intellektuaalomandi õiguste omajatele meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid, mis hõlmab ka direktiivis 2009/24 ette nähtud autoriõigust arvutiprogrammide suhtes, ei ole esimesena nimetatud direktiivis kehtestatud konkreetseid üksikasjalikke eeskirju nende tagatiste rakendamiseks ja selles ei ole ette nähtud spetsiifilise vastutuse korra kohaldamist juhuks, kui neid õigusi rikutakse.
- 44 Eelöeldust järeldub, et riigi seadusandja on vaba kehtestama nende õiguste konkreetseid kaitsemeetmeid ja määrama kindlaks muu hulgas, millist laadi hagi, st kas lepingulise või lepinguvälise võib nende õiguste omaja arvutiprogrammi litsentsisaaja vastu esitada, kui õiguste omaja intellektuaalomandi õigusi rikutakse. On siiski hädavajalik, et direktiivi 2004/48 nõuded oleksid igal juhul täidetud.
- 45 Selle kohta tuleneb eelkõige direktiivi 2004/48 artiklist 3, et intellektuaalomandi õiguste jõustamise tagamiseks vajalikud menetlused, protseduurid ja õiguskaitsevahendid on õiglasel ega ole asjatult keerulised või kulukad ega sisalda põhjendamatu ajalisi piiranguid ega põhjendamatu viivitusi. Lisaks peavad need olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning neid tuleb rakendada viisil, mis võimaldab vältida seadusliku kaubanduse tõkestamist ja pakkuda kaitset nende kuritarvitamise vastu.
- 46 Eelnevalt esitatud kaalutlustest tuleneb, et selle kindlaksmääramine, millist vastutuse korda tuleb kohaldada, kui arvutiprogrammi litsentsisaaja on rikkunud arvutiprogrammi autoriõigust, kuulub liikmesriikide pädevusse. Spetsiifilise vastutuse korra kohaldamine ei tohiks aga ühelgi juhul olla takistuseks selle programmi autoriõiguse omaja intellektuaalomandi õiguste tegelikule kaitsele, nagu see on ette nähtud direktiivides 2004/48 ja 2009/24.
- 47 Kõnesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ükski autoriõiguse rikkumist käsitlev riigisisese õiguse säte ei näe sõnaselgelt ette, et autoriõiguse rikkumisele võib tugineda üksnes juhul, mil pooled ei ole omavahel lepinguliselt seotud. Samuti tõdeb nimetatud kohus, et autoriõiguse rikkumine on selle mõiste kõige laiemas tähenduses määratletud kui intellektuaalomandi õiguste rikkumine, muu hulgas mõne arvutiprogrammi suhtes eksisteeriva autoriõiguse rikkumine.
- 48 Sellega seoses ilmneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et tulenevalt riigisisese õiguse kooskõlalise tõlgendamise põhimõttest tuleb liikmesriigi kohtul tõlgendada riigisisest õigust võimalikult suures ulatuses kooskõlas liidu õigusega ja tagada oma pädevuse piires kohtuvaidluste lahendamisel liidu õiguse täieulatuslik toime. See põhimõte nõuab, et liikmesriigi kohus võtaks arvesse riigisisest õigust tervikuna, et hinnata, millises ulatuses on seda võimalik rakendada nii, et see ei annaks liidu õigusega vastuolus olevat tulemust (vt selle kohta 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punktid 75 ja 76, ning 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus

Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 55). Eelmistes punktides välja toodud asjaolude alusel näib, et kõnesoleval juhtumil on direktiividega 2004/48 ja 2009/34 kooskõlas olev tõlgendus võimalik – seda tuleb kontrollida liikmesriigi kohtul.

- 49 Kõike eelnevat arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiive 2004/48 ja 2009/24 tuleb tõlgendada nii, et arvutiprogrammi autoril selle programmi suhtes olevaid intellektuaalomandi õigusi käsitleva litsentsilepingu tingimuse rikkumine kuulub mõiste „autoriõiguse rikkumine“ alla direktiivi 2004/48 tähenduses, ning seega peab nende õiguste omaja saama kasutada selles direktiivis ette nähtud tagatise sõltumata sellest, milline on riigisisese õiguse kohaselt kohaldamisele kuuluv vastutuse kord.

Kohtukulud

- 50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta tuleb tõlgendada nii, et arvutiprogrammi autoril selle programmi suhtes olevaid intellektuaalomandi õigusi käsitleva litsentsilepingu tingimuse rikkumine kuulub mõiste „autoriõiguse rikkumine“ alla direktiivi 2004/48 tähenduses, ning seega peab nende õiguste omaja saama kasutada selles direktiivis ette nähtud tagatise sõltumata sellest, milline on riigisisese õiguse kohaselt kohaldamisele kuuluv vastutuse kord.

Allkirjad